

Euroopan unionin uusi kriisinratkaisumekanismi ja finanssikriisi

Timo Löyttyniemi

Vuoden 2008 finanssikriisistä on kulunut 10 vuotta. Täten on paikallaan arvioida, mitä kriisistä on opittu, mitä toimenpiteitä on tehty ja ovatko rahoitusmarkkinat ja pankkitoiminta nyt vakaammalla pohjalla kuin 10 vuotta sitten. Tässä artikkelissa käsitellään tehtyjä toimenpiteitä erityisesti EU:n uuden kriisinratkaisumekanismi näkökulmasta. Uusi EU-tasoinen direktiivi ja asetus on ollut voimassa vuodesta 2014 lukien. Uuden kriisinratkaisumekanismi avulla pyritään pankkikohtaisella kriisisuunnittelulla estämään pankkien ajautuminen ongelmiin sekä ratkaisemaan mahdolliset ongelmapankit tehokkaasti.

Finanssikriisi oli yllätys pankeille ja viranomaisille. Pankkitoiminta on aina herkkää ja perustuu luottamukseen eri toimijoiden välillä. Tämä luottamus voi kadota nopeasti, jos vastapuolet eivät usko toistensa kykyyn vastata velvoitteistaan. Näin kävi asteittain vuosina 2006–2008 kun USA:n kiinteistömarkkinoiden alamäki alkoi, ja siihen sidoksissa olleiden arvoapereiden arvot romahtivat.

Pankkitoiminta on herkkä toimiala, sillä pankkien omien pääomien osuus on alhainen suhteessa niiden taseeseen. Ennen finanssikriisiä eräiden suurten pankkien oman pääoman osuus oli jopa niinkin alhainen kuin 3 % suh-

teessa pankkien taseeseen (King 2016; D’Hulster 2009). Pieni virhearviointi voi aiheuttaa suuren ongelman. Ongelma kärjistyy, mikäli luottamus katoaa, sillä pankit joutuvat jatkuvasti uudelleen rahoittamaan toimintaansa markkinoilta tai niiden rahoitus perustuu usein suurelta osin talletuksiin, jotka voidaan vetää pois pankista. Alhainen oman pääoman osuus yhdistettynä riippuvuuteen ulkoisesta rahoituksesta voi aiheuttaa luottamuspulan hetkellä suuria ongelmia.

Yhdysvaltain kiinteistömarkkinoiden pitkä nousukausi tahtui asteittain vuoden 2006 jälkipuoliskolla. Vähitellen paljastui myös se, että

Kirjoittaja KTT Timo Löyttyniemi (timo.loyttyniemi@srb.europa.eu) toimii EU:n kriisinratkaisuneuvoston varapuheenjohtajana Brysselissä. Kirjoituksessa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä vastaa EU:n kriisinratkaisuneuvoston virallista kantaa.

kiinteistösiioittamisen rahoittamiseen oli käytetty arvopapereita, erityisesti alhaisen laatu-
luokan *subprime*-instrumentteja, joissa riskejä oli paketoitu uuteen muotoon. Näiden arvopapereiden riskit eivät olleet kaikkien sijoittajien ja pankkien tiedostamia. Näin kiinteistömarkkinoiden asteittainen alamäki ja paljastuvat väärät positiot saivat aikaan epäluottamuksen ja rahoituksen tyrehtymisen erityisesti ongelmakankeissa. Tilanne kärjistyí vuoden 2008 syyskuussa kun Lehman Brothers investointipankki ajautui ongelmiin ja se päätettiin selvitystilaan. Päivien ja viikkojen kuluessa sijoittajiin ja pankkeihin levisi paniikki. Paniikin seurauksena hallitukset ja keskuspankit Yhdysvalloissa ja Euroopassa joutuivat puuttumaan peliin ja rakentamaan lyhyessä ajassa pelastuspaketteja. Markkinoille levisi nopeasti tieto siitä, että myös useat eurooppalaiset pankit olivat sijoittaneet subprime-arvopapereihin. Paniikki levisi Yhdysvalloista Eurooppaan ja näin monissa Euroopan maissa valtiot joutuivat osallistumaan pankkien pelastamiseen samalla, kun keskuspankit joutuivat entistä enemmän huolehtimaan pankkien likviditeetistä. Monissa euroalueen maissa pankit joutuivat turvautumaan kansallisen keskuspankin myöntämään hätärahoitukseen (*emergency liquidity assistance*).

Ennen finanssikriisiä oli liikkeellä myös väärää uskomuksia markkinatalouden toimivuudesta. Laajalti oli hyväksytty ajatus siitä, että vapaa markkinatalous pystyy hoitamaan omat ongelmansa sisäisesti tai että finanssikriisin tyyppinen tilanne ei pääse syntymään tai sen todennäköisyys on niin pieni, että siihen ei tarvitse varautua. Pankit hyödynsivät alhaisen oman pääoman osuutta liiketoiminnassaan pyrkiessään kasvattamaan tuottoja. Pankkien liiketoiminta ja liiketoiminnan riskit mitoitet-

tiin siten, että pankit joutuivat nopeasti ongelmiin, kun finanssikriisi puhkesi.

1. Pankkitoiminnan kriisiherkkyys

Pankkitoiminta on luonteeltaan erittäin herkkää. Normaalin yrityksen omat varat ovat 40–60 prosenttia taseen loppusummasta, kun taas ennen finanssikriisiä eräissä suurissa pankeissa tämä suhdeluku oli vain kolme prosenttia. Normaalin yrityksen rahoitus perustuu pääosin oman pääoman lisäksi pitkäaikaiseen rahoitukseen eli yrityksen ottamiin lainoihin, ja lyhytaikaisen rahoituksen osuus on pieni. Pankkien rahoituksesta merkittävä osa on talletuksia, jotka voidaan vetää pois lyhyessä ajassa. Useassa pankissa talletusten osuus taseesta on 50–60 prosenttia ja samanaikaisesti erittäin likvidien sijoitusten osuus on 15 prosenttia pankkien taseesta. Näin luottamuspula voi saada aikaan lividiteettiongelman eli pankin toiminnan rahoitus voi joutua luottamuspulan vaikutuksesta nopeasti ongelmiin. Tilanteen vakavuutta kiihdyttää ja vaikeuttaa se, että moni tallettaja on keskittänyt talletuksensa yhteen pankkiin. Näin tallettajan motiivi on suuri hänen pyrkiessään turvaamaan oman omaisuuteensa arvoa ja sen takaisinmaksua. Lisävaikeutta tilanteeseen tuo myös pankkitoiminnan osittainen läpinäkymättömyys ja monimutkaisuus tavallisille tallettajille ja sijoittajille. Hädän hetkellä ongelmat paljastuvat nopeasti ja yllättäen, sillä ne nousevat pintaan uutisten, huhujen tai ihmisten panikoimisen kautta. Näin yksittäisen henkilön kannattaa liittyä joukkopakoon mukaan, vaikka tarkempaa tietoa ei olisikaan. Todellisuus on hämärä, ja hämärä todellisuus luo maaperää huhuille, oikeille ja väärille.

Voidaan luonnollisesti kysyä, miksi pankkien riskiherkkyys sallitaan. Ensinnäkin pankit luovat yhteiskunnallista lisäarvoa. Ne muuntavat lyhytaikaisia talletuksia pitkäaikaisiksi luotoiksi pienellä omalla pääomalla. Pankkien avulla luodaan tehokkaasti rahoitusta elinkeinoelämälle ja lisää rahaa talouteen. Pankit pitävät talouden rattaat pyörimässä. Lisäksi yksityiset omistajat pyrkivät pitämään oman pääoman riittävänä riskeihin nähden. Yksityiset omistajat eivät kuitenkaan halua pitää kiinni enempää omia pääomia kuin mitä on välttämätöntä riskit ja toiminnan puskurit huomioiden. Näin oman pääoman tuotto prosentti säilyy hyvänä ja toiminnan pyörittäminen on kannattavaa. Normaalin yrityksen ongelmilla ei usein ole ulkoisia haittoja muille toimijoille tai yhteiskunnalle laajemmin, ainakaan jos toiminnan sidonnaisuudet eivät ole kohtuuttomia ja jos konkurssimenettely on ongelmatilanteissa riittävän tehokas ja toimiva.

Haasteena pankkitoiminnassa on se, että sidonnaisuudet toisiin pankkeihin, valtioon ja asiakkaisiin ovat suuret. Pankit rahoittavat toisia pankkeja, sijoittavat valtion velkapapereihin ja asiakkaiden talletukset pankeissa muodostavat suuren osa asiakkaan omaisuudesta. Pankit tarjoavat tärkeitä palveluja asiakkaille, sillä asiakkaat voivat säilyttää varallisuuttaan pankeissa ja maksujärjestelmä toimii pankkien kautta. Viranomaiset sallivat toiminnan myöntämällä lupia toiminnan pyörittämiseen ja valvovat toiminnan laatua ja riskejä sen lisäksi mitä omistajat ja yritysjohto jo tekevät ensisijaisesti. Viranomaiset tiedostavat pankkitoiminnan kriiseihin liittyvät ulkoiset haitat ja täten pyrkivät valvomaan toiminnan laatua ja riskien tasoa ennaltaehkäisevästi. Euroopassa sallittavan riskitason, kuten vakavaraisuuden ja taseen laadun, määrää viime kädessä Euroopan unioni, käytännössä

suuria pankkeja valvova yhteinen pankkivalvontaviranomainen (*Single Supervisory Mechanism SSM*), joka toimii Euroopan keskuspankin yhteydessä Frankfurtissa.

2. Kansainväliset toimet finanssikriisin jälkeen

Valtioiden ja keskuspankkien jouduttua pelastajiksi finanssikriisissä oli selvää, että koko pankkitoiminnan sääntely ja sen toimivuus täytyy arvioida uudelleen. Kehitystyötä tehtiin paitsi kussakin maassa erikseen, myös EU-tasolla ja kansainvälisillä foorumeilla. Jälkimmäisistä voi erityisesti mainita G20 maiden ryhmän ja finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän (*Financial Stability Board FSB*), jotka loivat uudet suuntaviivat kriisinratkaisukehikon rakentamiseksi. Vuonna 2011 FSB loi tärkeän perustan ja suuntaviivat kansainväliselle kriisinratkaisulle *Key attributes* -dokumentissaan (FSB 2011). Pääviestinä oli, että kullakin maalla tai alueella tulee olla toimiva kriisinratkaisuviranomainen ja että tällä viranomaisella tulee olla riittävät toimivaltuudet. Samanaikaisesti EU:ssa oli Larosièren (2009) ja Liikasen (2012) työryhmien avittamana päätetty määrätietoisesti pankkiunionin luomisesta euroalueelle vuosien 2012–2014 kuluessa. Vuonna 2014 päätettiin osana pankkiunionia perustaa kriisinratkaisuviranomainen eli kriisinratkaisuneuvosto (*Single Resolution Board SRB*). Uutta viranomaistoimintaa ryhdyttiin perustamaan välittömästi. Ensimmäiset henkilöt aloittivat vuoden 2015 alussa, ja uusi virasto oli toimivaltainen vuoden 2016 alusta lukien. Nyt vuonna 2018 euroalueen kriisinratkaisuneuvostossa Brysselissä on yli 300 työntekijää.

Uuden kriisinratkaisukehikon perustana ovat toukokuussa 2014 annettu EU:n kriisinratkaisudirektiivi (*Bank Recovery and Resolution Directive* BRRD) sekä saman vuoden heinäkuussa hyväksytty pankkiunionin tason asetus, jolla perustettiin yhteinen kriisinratkaisumekanismi (*Single Resolution Mechanism Regulation* SRMR). Nämä luovat viranomaiselle ratkaisuvallan pankin ajautuessa ongelmiin. Kaatumassa oleva tai todennäköisesti kaatumassa oleva pankki voidaan viranomaisen toimesta ratkaista eri työkaluilla. Keskeinen työkalu vakavaraisuusongelmien kanssa painiville pankeille on oman pääoman ja joidenkin velkojen alaskirjaus sekä tiettyjen velkojen konvertointi omaksi pääomaksi (*bail-in*). Näin sijoittajavastuu eli sijoittajien ensisijainen tappio kriisin hetkellä toteutuu. Muina työkaluina on muun muassa siltapankin perustaminen ja varainhoitoyhtiön perustaminen myönnettyille huonoille luotoille. Tärkeä osa viranomaisen työtä on kriisinratkaisusuunnitelmien laatiminen pankeille sekä omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäisvaatimuksen tason määrääminen (*Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities* MREL).

Jälkimmäisen puskurin avulla varaudutaan siihen tilanteeseen, että *bail-in* -työkalua joudutaan käyttämään ja että siinä tilanteessa pankilla olisi riittävät puskurit velkojen konvertointiin omaksi pääomaksi. Uuden kehikon mukaisesti valtioiden tarve tulla pelastamaan korvataan ensisijaisesti *bail-in* -työkalulla eli sijoittajavastuun toteutumisella. Pankkien tautat talletukset pidetään kuitenkin turvassa, sillä sijoittajavastuu ei ulotu talletusvakuutuksen piirissä oleviin eli vakuutettuihin talletuksiin 100 000 euroon saakka.

Uusi sääntely loi myös perustan uudelle puskurirahastolle. Kriisinratkaisun työkalujen tu-

kena voidaan käyttää myös toimialalta kerätyn rahaston varoja. Kriisinratkaisurahastoon (*Single Resolution Fund* SRF) kerätään vähintään yksi prosentti vakuutetuista talletuksista vuoden 2023 loppuun mennessä. Nyt vuonna 2018 rahastoon on kerätty 24,9 miljardia euroa. Lisäksi jäsenmaiden kanssa on sovittu 55 miljardin euron väliaikaisesta ylimenokauden rahoitusjärjestelystä, joka on käytössä vuoteen 2023 saakka ja jonka jatkoksi luodaan pankkiunionin yhteinen varautumisjärjestely. Uuden kehikon mukaisesti kaikki kustannukset veloitetaan viime kädessä toimialalta. Vuonna 2018 toimialan yli 3 300 pankilta kerättiin rahastoon 7,5 miljardia euroa (SRB 2018). Pankkitoiminnan riskejä on täten jaettu yhteisesti kerättävän rahaston puskurioinnin avulla. Toistaiseksi rahastoa ei ole tarvinnut käyttää kriisien hoidossa.

3. Pankkitoiminnan riskejä on vähennetty

Pankkiunionin luonnilla, mukaan luettuna yhteinen sääntökirja ja valvonta, sekä pankkien muuttuneella käyttäytymisellä on ollut pankkien riskejä vähentävä vaikutus. Monien pankkien vakavaraisuus on kohonnut jo yli 15 prosentin (ECB 2018). Vakavaraisuus lasketaan toimialalla suhteessa riskipainotettuun taseeseen, ja riskipainotetun taseen suuruus on usein noin 70 prosenttia taseen loppusumma. Järjestämättömien luottojen nousu on taitunut ja viime vuosina myös selvästi laskenut. Nyt niiden taso on EU-alueella lähellä 4 prosenttia, kun ne korkeimmillaan olivat kriisin jälkeen lähes 8 prosentin tasolla (European Parliament 2017). Ne ovat edelleen monin paikoin liian korkealla tasolla. Pankit ovat määrätietoisesti pyrkineet vähentämään järjestämät-

tömien luottojen osuutta. Taustalla EU, valtiot sekä eri viranomaiset ovat pyrkinet avustamaan ratkaisujen löytämisessä.

4. Uusi kriisinratkaisumekanismi on toimiva

Uutta kriisinratkaisukehikkoa on jo käytetty pankkien ongelmien ratkaisuun. Espanjalainen pankki Banco Popular ajautui ongelmiin vuonna 2017. Kriisinratkaisuneuvosto päätti oman pääoman alaskirjauksesta ja tiettyjen arvopapereiden konvertoinnista osakkeiksi sekä pankin osakekannan myynnistä yhden euron hinnalla Santander-pankille kesäkuussa 2017. Myöhemmin kaksi italialaista pankkia päätettiin olla uudelleen järjestämättä eli ratkaisematta, vaan ne ajettiin paikallisten viranomaisten toimesta alas. Vuoden 2018 aikana latvialainen pankki ajautui vaikeuksiin epäillyn väärän liiketoimintamallin vuoksi. Pankkia ei järjestetty uudelleen, vaan toiminnot ajetaan alas paikallisviranomaisten toimin.

Kriisinratkaisun tärkeä työ on kriisinratkaisusuunnitelmien laadinta. Niiden avulla pyritään identifioimaan kriisinratkaisun pullonkaulat. Havaitut puutteet pystytään hyvällä suunnittelulla ratkaisemaan jo ennen kriisiin ajautumista. Hyvänä esimerkkinä on pankkien tietojärjestelmien ajanmukaisuus kriisin hetkellä. Pankkien tulee pystyä toimittamaan tarkkaa tietoa velkojista kriisin hetkellä, jotta kriisinratkaisuviranomainen pystyy tekemään päätöksen mahdollisesti alaskirjattavista ja konvertoitavista veloista. Usea pankki ei ole tähän valmis, sillä informaation tulee olla lähes välittömästi saatavilla ilman pitkää viivettä. Kriisinratkaisusuunnitelmien avulla pyritään nämä pullonkaulat löytämään ja viranomaisen

voi vaatia pankkeja korjaamaan havaittuja epäkohtia. Kriisinratkaisuneuvosto laatii kriisinratkaisusuunnitelmat yli sadalle suurimmalle pankille, ja paikalliset viranomaiset laativat suunnitelmat muiden pankkien osalta.

5. Kriisinratkaisukehikkoa kehitetään edelleen

EU:n tasolla on suunnitelmat kriisinratkaisukehikon edelleen kehittämiseksi. Viime kädessä jäsenvaltiot päättävät, mitä ja milloin pankkiunionissa toteutetaan. Työpöydällä on yhteisen kriisinratkaisurahaston (SRF) varautumisjärjestelyn loppuunsaattaminen sekä yhteisen talletussuojajärjestelmän kehittäminen (*European Deposit Insurance Scheme* EDIS). Talletussuojadirektiivi on ollut jo pitkään voimassa. Sen mukaan jokaisen jäsenvaltion vastuulla on 100 000 euron talletusvakuutuksen piirissä olevien talletusten asianmukainen korvaus tilanteessa, jossa vakuutetut talletukset joudutaan maksamaan tallettajille. Osa valtioista on etukäteen rahoittanut talletussuojarahastoaan pankeilta kerättävillä maksuilla ja osa valtiosta hoitaa sen valtion toimesta. Suunnitteilla olevan pankkiunionin yhteisen talletussuojajärjestelmän tavoitteena olisi edelleen vahvistaa tätä rakennetta.

Pankkiunioni voi myös laajentua ja vahvistua. Tiedossa on, että Tanska ja Ruotsi ovat muodostaneet työryhmän selvittämään asiaa. Tiedossa on myös, että euroalue voi joskus laajentua uusilla jäsenmailla. Ainakin Bulgaria on ilmoittanut kiinnostuksesta liittyä pankkiunioniin. Myös Nordean siirtyminen pankkiunioniin lokakuussa on osoitus kehikon toimivuudesta.

6. Kriisinratkaisukehikko tulevaisuuden turvana

Voisiko vuoden 2008 finanssikriisi toistua? Pankkien luonteesta johtuen ei voi poissulkea, etteikö yksittäisten pankkien ongelmia ja mahdollisia finanssikriisejä voisi tulevaisuudessa esiintyä. Tämän vuoksi on luotu nykyinen uusi kriisinratkaisumekanismi ja siihen liittyvät työkalut sekä instituutiot.

Nykytilannetta ja mahdollisen finanssikriisin uutta riskiä voidaan arvioida seuraavien havaintojen avulla. On monia hyviä kehitysuuntia, jotka luovat valoa tulevaisuuteen. Ensimmäkin pankkien tila on nyt vakaampi kuin kymmenen vuotta sitten. Pankkien vakavaraisuus suhteessa riskikorjattuun taseeseen on kohentunut. Vaikka pankit ovat tyypillisesti pienehköllä omalla pääomalla toimivia instituutioita, velkaantuminen on kuitenkin taittunut. Vuoden 2017 loppuun mennessä suurten pankkien oman pääoman osuus taseesta oli suurissa yhdysvaltalaispankeissa noussut lähes seitsemän prosentin tasolle, ja suurissa euroopalaisissa pankeissa se oli noussut lähes viiden prosentin tasolle (FDIC 2018). Toiseksi EU:n ja pankkiunionin kriisinratkaisumekanismi on valmiina ja se pystyy tarvittaessa sille annetuilla työkaluillaan uudelleen järjestämään yksittäisten kriisipankkien tilanteen. Kriisinratkaisudirektiivin määrittelemiä työkaluja on jo käytetty. Lisäksi useimmille tärkeimmille pankeille on olemassa niitä koskevat yksityiskohdalliset kriisinratkaisusuunnitelmat. Kolmanneksi pankkiunionin kriisinratkaisurahasto on jo nyt valmiudessa, ja sen koko on 25 miljardia euroa. Se pystyy tarvittaessa kanavoimaan suuriakin summia kriisinratkaisun tukemiseen ja keräämään tarvittavan rahoituksen pankkisektorilta.

Hyvästä kehityksestä huolimatta on monia seikkoja, jotka synnyttävät haasteita tulevaisuuteen. Ensimmäkin pankkitoiminnan yleinen herkkyys kriiseille ei ole dramaattisesti muuttunut finanssikriisiä edeltävästä ajankohdasta. Pankkien rahoituksesta talletukset muodostavat edelleen merkittävän osan ja käyttämättömien vakuuksien määrä on rajallinen. Ongelmien esiintyessä vakuudet käytetään nopeasti, eivätkä pankit kestä merkittävää talletuspakoa. Tähän on puututtu määräämällä kriisitilanteiden varalta uusia maksuvalmiusvalmiusvaatimuksia (Basel Committee on Banking Supervision 2013). Toiseksi Euroopan valtiot ovat heikommassa asemassa nyt kuin missä ne olivat ennen finanssikriisiä. EU-alueen valtioiden velkaantumistaso on nyt 87 prosenttia, kun se ennen kriisiä oli 65 prosenttia bruttokansantuotteesta (ECB 2018). Samanaikaisesti EKP:n tase on kasvanut merkittävästi finanssikriisin jälkeen. Kolmanneksi keskuspankkien erityistoimet ovat vielä käytössä 10 vuotta kriisin jälkeen. Paljon on puhuttu keskuspankkien erityistoimien päättämisestä, mutta toteutumisen aikataulu on siirtynyt.

Lisäksi on muita seikkoja, jotka vaikuttavat tulevaisuuden kriiseihin. Ensimmäkin finanssikriisi ei ole syypää kaikkeen. Nyt kymmenen vuotta kriisin jälkeen moni muu tekijä on vaikuttanut ja tulee vaikuttamaan talouteen. Ikääntyminen ja kansainväliset suhdanteet ovat olleet merkittäviä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet Euroopan talouskehitykseen ja valtioiden talouksiin. Toiseksi poliittiset seuraukset ovat tulleet viiveellä. On selvää, että finanssikriisi ja sen jälkiselvittely on ollut yhtenä tekijänä, joka on aikaansaanut laajoja poliittisia keskusteluja sekä politiikan muutoksia. Kolmanneksi uusien finanssialan toimijoiden tulo muuttaa pankkisektorin tulevina vuosina. Di-

gitalisaatio sekä uudet innovaatiot muuttavat yksilöiden ja pankkien toimintamalleja. Normaalille pankkitoiminnalle asetetut lisääntyneet vaatimukset sekä sääntely nopeuttavat pankkitoiminnan murrosta.

7. Uuden kriisinratkaisumekanismin rajoitteet

Pankkitoiminta luo yhteiskunnallisia hyötyä kanavoimalla säästöjä luottoja tarvitseville. Toimintaan sisältyy kuitenkin kriisitilanteessa ulkoisia haittoja, jotka voivat lisätä rahoitusmarkkinoiden epävakautta. Pankkitoiminnan kriisiä voi syntyä myös tulevaisuudessa siitä huolimatta, että uusi sääntelykokonaisuus luo turvallisemman kehikon.

Voidaanko uusi kriisi taltuttaa? EU:n uusi kriisinratkaisumekanismi on toimiva yksittäisen pankin vakavaraisuusongelman ratkaisemisessa. *Bail-in* -säännöstö tarjoaa tavan vahvistaa pankin vakavaraisuutta konvertoimalla velkoja oman pääoman ehtoiseksi. Tämän lisäksi toimialan rahoittama kriisinratkaisurahasto ja mahdollinen väliaikainen julkinen hätärahoitus tukevat kriisin ratkaisua ja estävät kriisiin joutumista.

Toteutetuista toimenpiteistä huolimatta tulevaisuuteen jää myös haasteita. Systeminen koko järjestelmää koskeva kriisi pakottaisi valtiot ja keskuspankit rauhoittamaan kriisiä myös tulevaisuudessa. Suurimpien pankkien koko on niin suuri, että niitä ei voi päästää likviditeettiongelmien.

Nykyinen kriisinratkaisukehikko ja sen kriisinratkaisuviranomaiset pystyvät hyvällä kriisinratkaisusuunnittelulla ja pankeille luotavilla omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäisvaatimuksella (MREL-

vaade) estämään sen, että suuri pankki ajautuisi kriisiin. Suuren pankin joutuessa likviditeettikriisiin valtioiden ja keskuspankkien jonkinasteinen mukaantulo on myös tulevaisuudessa välttämätöntä. Uusi kriisinhallintamekanismi ja sen työkalut toimivat puskurina kriisipankin ja valtion puuttumisen välillä. Tällä puskurilla on myös omat rajoitteensa, sillä täysin turvallisen rakenteen luomisen kustannukset voisivat olla siitä saatavia hyötyjä suuremmat. Lisäksi merkittävät muutokset vaativat pitkän aikajänneen muutosten toteuttamiseksi. Kaiken kaikkiaan kriisitietoisuus ja valmius ovat paremmalla tasolla kuin ennen vuotta 2008. Hyvä suunnittelu ja valmius tähtäävät siihen, että vuonna 2008 puhjennut finanssikriisiin kaltaiseen kriisiin ei jouduttaisi uudelleen. □

Kirjallisuus

- Basel Committee on Banking Supervision (2013), *Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools*, Bank for International Settlements.
- BRRD (2014), *Bank Recovery and Resolution Directive (2014/59)*, EU Official Journal of the European Union, 12 June 2014.
- D’Hulster, K. (2009), “*The Leverage Ratio*”, Crisis response, The World Bank Group, Note Number 11, December 2009.
- European Central Bank (ECB) (2018), *Statistical Data Warehouse*, <http://sdw.ecb.europa.eu/> (viitattu 23.9.2018).
- European Central Bank (ECB) (2018), Supervisory Banking Statistics, <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/statistics/html/index.en.html> (viitattu 26.9.2018).

- European Parliament (2017), *Non-performing loans in the Banking Union – Stocktaking and challenges*, Brussels 2017.
- Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) (2018), *Global Capital Index. Capitalisation ratios for Global Systemically Important Banks (GSIBs)*. Washington DC.
- Financial Stability Board (FSB) (2011), *Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions, 2011 ja 2014 (uudistettu)*.
- King, M. (2016), *The End of Alchemy: Money, Banking and the Future of the Global Economy*, Little, Brown, London.
- Larosière, J. (2009) (chair of the Group), *The High-Level Group on Financial Supervision in the EU Report*, Brussels, 25 February 2009.
- Liikanen, E. (chair of the Group) (2012), *High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector*, Brussels, 2 October 2012.
- Single Resolution Board (SRB) (2018), *2018 Ex-ante Contributions*, <https://srb.europa.eu/en/content/2018-ex-ante-contributions> (viitattu 26.9.2018).
- SRMR (2014), *Single Resolution Mechanism Regulation (806/2014)*, EU Official Journal of the European Union, 30 July 2014.